

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא קא.

עין משפט
נר מצוה

חזן מן ההולאה. שהיא מוציא במסיקתו ובעצירתו: **שנעקרו בגושיהן.** עם הקרקע שסביבותיהן שיכולין לחיות על ידו פטורין מן הערלה כדמתן (עלה פ"א מ"ג) אילן שנעקר והסלע עמו אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב: **ולאחר שלש.** כלומר אפילו נעקרו בגושיהן

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

החזן מן ההוצאה: ששף נהר זיתיו: **אמר** עולא **אמר ריש לקיש** לא שנו אלא שנעקרו בגושיהן ולאחר שלש אבל בתוך שלש הכל של בעל הזיתים דאמר ליה אי את נטעת בתוך שלש מי הוה אכלת ולימא ליה אי אנא נמעי לאחר שלש הוה אכילנא ליה כוליה השתא **קאכלת פלגא בהדאי אלא כי אתא רבין אמר ריש לקיש** לא שנו אלא שנעקרו בגושיהן ובתוך שלש אבל לאחר שלש הכל לבעל הקרקע דאמר ליה אי אנא נמעי לאחר שלש מי לא הוה אכילנא ליה כוליה ולימא ליה אי את נטעת בתוך שלש לא הוה אכלת השתא קא אכלת בהדאי משום דאמר ליה אי אנא נמעי הוה קמני וזרענא תחותיהו סילקא וירקא תנא: **אמר הלה זיתי אני נוטל אין שומעין לו מאי טעמא** אמר רבי יוחנן משום ישוב ארץ ישראל אמר ר' ירמיה כגון דא צריכא רבה תנן התם **ר' יהודה אומר** דהמקבל שדה אבותיו מן הנכרי מעשר ונותן לו סברוה מאי שדה אבותיו ארץ ישראל ואמאי קרו לה שדה אבותיו שדה אברהם יצחק ויעקב וקסבר **ר' יוחנן** קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל כחוכר דמי מה חוכר בין עבד ובין לא עבד בעי עשורי ומיתן ליה דכי פורע חובתו דמי אף מקבל נמי כי פורע חובתו דמי מעשר ונותן לו א"ל רב כהנא לרב פפי ואמרי לה לרב זביר אלא הא דתניא רבי יהודה אומר המקבל שדה אבותיו ממציק נכרי מעשר ונותן לו מאי איריא מציק אפילו אין מציק נמי אלא לעולם **ר' יוחנן** לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל לאו כחוכר דמי ומאי שדה אבותיו שדה אבותיו ממש ולדידיה הוא דקנסוה רבנן דאיידי דחביבא ליה לא מימנע בהכי מלקבלה למתנה וטפי על שאר ארסיין את המעשר והכי ונתן מקבל ליה: **אבל איניש דעלמא.** אי רמיית עליה לעשורי לא מקבל לה לא קנסוה רבנן: **ולדידיה מאי טעמא קנסוהו.** מה חטא שקנסוהו: **דכי שמהא ברה צידו.** שיחזור ויקנה מתוך שיקשה עליו המעשר יטרח ויוסיף הדמים ויסלק הנכרי ממנה. **ברה צדורה ומוחזקת:** א"ר **ירמיה ור' יוחנן** ומהו הכי נקט ליה הכא דלמיה להך דלעיל: **ונטעה.** אילנות: **ידו על הפחוסה.** אם השבח יתר על הולאה יש לו הולאה ואם הולאה יתירה על השבח אין לו אלא שבח: **בשדה העשויה לנטעה.** אילנות שיפה לאילן יותר מורעים איתא דשמואל: **לא צעינא.** איני חפץ בנטיעתה שדה לנן היתיה לי: **גליס אדעתך דניחא לך.** ועשייתה שדה העשויה ליטע וידו על העלוונה הוא כשאר שתלי העיר כמנהג המדינה: **הוא דאמר.** רב נחמן: **כי האי סגא.** דאמר לא נחלקו בית הלל בדבר כר"ש בן אלעזר: **בבית**

שנעקרו בגושיהן. ואן נקט הכי משום תוך שלש דל"כ הוה ערלה: **ול"ימא** ליה אי אנא נמעי לאחר שלש הוה אכילנא ב' והיימי קונה נטיעות קטנות דמנים מועטין ולאחר שלש היו נעשות גדולות וטוענין פירות כיתים שלך ומאחר שלש עשימי כן אלא הנמתי זיתים שלך בקרקעי פשיטא שלא הנחמתי לדעת שתאכל עמי אחר שלש א"כ אוכל גם אני עמך תוך שלש הוילי וכן גם אתה הנחמתי לדעת כן בקרקעי: **ואם אמר הלה זיתי אני נוטל אין שומעין לו.** אלא ישארו הזיתים שם אע"פ שלאחר ג' הכל של בעל הקרקע ובעל הקרקע יתן דמי הזיתים כמו ששוי למכור לנטיעות ולא כגו דדמי עזים ששרי לעשות פירות הן עומדין:

סברוה מאי שדה אבותיו ב'. וקסבר אין קנין ומקבל כחוכר [א] נראה לר"י לפרש משום דקסבר אין קנין ראוי להחמיר במקבל כמו בחוכר ובחוכר מן הדין צריך לעשר שלא יהא פורע חובו במעשר דלאמר **ר' יהודה** שרוב את גורנו אם חבובו צריך לעשר אכל ת"ק דרבי יהודה דלאמר החוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו רבי יהודה אומר אף המקבל ממניק כו' סבר יש קנין ולכך אין להחמיר במקבל אלא דוקא בחוכר החמירו מדרבנן כמו שחייבו לעשר מדרבנן את הלוקח מן הנכרי דלאמרין בהקומץ רבה (מנחות 97 נ"ג) וס' ד"ה קסבר) גזי ר' שמעון שזרי למ"ד יש קנין והא **ר' דמנן** צהשולח (גיטין 97 נ"ג) הארסיין והסחירין כולם פטורין מן המעשר ומשמע דאפילו חלקו של חוכר פטור איכא לאוקמי בסוריא כדמשני התם (דף מ"ג) אמשינות טובא ואפילו חוכר פטור שם כמו בחוזה לארץ דבלא שמעתמי צריך לאוקמי התם בסוריא כיון דפטור אפילו חלקו של ישראל דלא תיקשי הויא דמנחות ומה שהוצרך ר' יהודה להוכיח שדה אבותיו אע"ג דת"ק נמי איירי דוקא בצדק כדפרטיט דבחוזה לארץ אפילו חוכר פטור הכי קאמר ליה ר' יהודה לת"ק כיון דבא"י קיימינן ראוי להחמיר במקבל כמו בחוכר דאין קנין דאכתי שדה אבותיו חשוב ולמאי דקאמר לעולם יש קנין ולכך אין ראוי להחמיר במקבל כמו בחוכר לפי זה לא פליג רבי יהודה לת"ק אלא מוסיף דאף בחוכר כן נראה לר"י לפרש דמקבל כחוכר או לאו כחוכר דמי תלי ציש קנין ואין קנין ועיקר ור"ת פירש צע"א ודומק: **כ"ד שתהא ברה בידו.** פ"י שמהא צדורה צידו שעל ידי שילטתך לעשר אף חלקו של נכרי והיא חביבה צעיניו ולא יימנה ומתוך שיקשה עליו הולאה המעשר יטרח לחזר על הנכרי לזקחה הימנו אכל ישראל אחר אם נחייבנו לעשר אף מחלק הנכרי ימנה מלקבל דאין חביבה צעיניו ר"ח גריס שמהא צורה צדורה את חלק הנכרי כדי הנכרי שלא ירצו לקבלה הימנו ע"י כן ימכרנה לישראל דמנים מועטין שלא נתן עליה כלום אלא בגזילה צאתה לידו ולכך לא יהיה רגיל עוד לגזול אכל אחר לא הוצרכו לקנות ולעשר דבלאו הכי שומע לנו מלקבלו אכל יורש דמצינה ליה לא תועיל אזהרה:

א) ג"כ תאכל פלגא וכן לקמן ר"ל ט' דמאי פ"י (מ"ב) א (אף) ר"ל ט' (גיטין מ"ג) מנחות לא. כבודות יא: א) (ס' ג' ט' ט' כבודות ט' ע"ג, ט' ו) נכרות ט' ושי"ג, ח) וסופתא צ"ק פ"י וע"פ חו"ס דמכורי ספ"ח, ט' גמ"ל ט"פ: יוחא, י' (גיטין מד. חולין קל"ג), ט' צ"ל דמיה.

גליון הש"ס
רש"י ד"ה יש קנין ואי נמי ב' קנין זה הנכרי 97 פ"י ע"ב ומאי איי להפר לפירוש הר"ש שם:

הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה שנעקרו בגושיהן נקט ב' ו"ב אכל הרמב"ם כחז דבלא גושיהן הבל בעל הקרקע ועמ"פ וי"ו: [ב] שם ד"ה סברוה נראה ב' ו"ב ורמב"ם ושי"ע מכח כפי רש"י:

מוסף רש"י
אין קנין לנכרי בארץ ישראל. אם קנה עבד כוכים קרקע בלחך, אין קנין קניי להפקיעה מקדושתה שלא תחייב במעשר ישראל הקונה ממנו מן הפירות צריך לעשר (גיטין מ"ג). וידו על התחובנה. לטוב הילאה כשיעור שנה (בבבבב ט"ז).